

U S N E S E N Í

Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, složený z předsedy JUDr. Pavla Simona a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Antonína Draštíka, JUDr. Karla Hasche, JUDr. Michala Mazance, a JUDr. Marie Žiškové, rozhodl o návrzích **a) Úřadu pro ochranu osobních údajů**, se sídlem Praha 7, ppłk. Sochora 27, a **b) žalobce Mgr. M. Š.**, na zahájení řízení o kompetenčním sporu mezi **navrhovatelem ad a) a 1) Okresním soudem v Benešově, 2) Krajským soudem v Praze a 3) Nejvyšším soudem** a dalších účastníků sporu vedeného u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 10 C 1356/2000, o splnění povinností podle zákona č. 256/1992 Sb.: žalobce **Mgr. M. Š.**, a žalované **České republiky - Ministerstva vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, IČO 00007064,

t a k t o :

- I. P ř í s l u š n ý** vydat rozhodnutí ve věci žaloby o splnění povinností podle zákona č. 256/1992 Sb., vedené u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 10 C 1356/2000, **j e s o u d .**
- II.** Usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 30. 6. 2004, čj. 10 C 1356/2000 - 281, usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. 10. 2004, čj. 28 Co 426/2004 - 299, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2005, čj. 30 Cdo 445/2005 - 334, **s e z r u š u j í .**

O d ů v o d n ě n í :

Návrhem doručeným zvláštnímu senátu dne 21. 3. 2014 se Úřad pro ochranu osobních údajů (dále též jen „Úřad“) domáhá, aby zvláštní senát rozhodl kompetenční spor vzniklý podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále jen „zákon č. 131/2002 Sb.“), mezi ním a Okresním soudem v Benešově, Krajským soudem v Praze a Nejvyšším soudem.

Obdobný návrh v této věci učinil podáním doručeným Nejvyššímu správnímu soudu dne 4. 4. 2014 také žalobce Mgr. M. Š.; tento návrh je veden společně s návrhem předchozím pod stejnou spisovou značkou.

Z předloženého soudního spisu byly zjištěny následující skutečnosti:

Žalobce se žalobou podanou dne 31. 5. 2000 u Okresního soudu v Benešově (po jejích změnách, soudem připuštěných) domáhal po žalované nároků vyplývajících ze zákona č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech (dále jen „zákon č. 256/1992 Sb.“), a to poskytnutí zprávy o všech osobních údajích o něm uchovávaných ve všech informačních systémech provozovaných žalovanou, likvidace blíže specifikovaných osobních údajů týkajících se žalobce a uložení zákazu žalované zjišťovat a evidovat jeho osobní údaje v souvislosti se vstupem do blíže specifikované budovy Policie ČR.

Okresní soud v Benešově usnesením ze dne 30. 6. 2004, čj. 10 C 1356/2000 – 281, řízení o žalobě zastavil a rozhodl, že věc bude po právní moci usnesení postoupena Úřadu. Soud toto rozhodnutí opřel o usnesení zvláštního senátu ze dne 6. 2. 2004, čj. Konf 15/2003 - 24, podle kterého zakotvuje § 21 odst. 2 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění účinném do 25. 7. 2004 (dále jen „zákon o ochraně osobních údajů“), pravomoc Úřadu rozhodovat o požadavcích, aby se správce nebo zpracovatel osobních údajů zdržel jednání, kterým porušuje povinnosti stanovené zákonem, odstranil takto vzniklý stav či poskytl na své náklady omluvu nebo jiné zadostiučinění.

K odvolání žalobce Krajský soud v Praze usnesením ze dne 29. 10. 2004, čj. 28 Co 426/2004 - 299, rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

K dovolání žalobce Nejvyšší soud České republiky usnesením ze dne 21. 3. 2005, čj. 30 Cdo 445/2005 - 334, dovolání žalobce zamítl.

Po postoupení věci Úřad nekonal. Žalobce podal správní žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, následně byl vydán rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 1. 2009, čj. 8 Ca 470/2008 – 68, kterým Úřadu uložil povinnost, aby ve věci vydal rozhodnutí ve stanovené lhůtě 30 dnů. Úřad vydal dne 9. 4. 2009 rozhodnutí zn. SPR-1671/09-6, kterým návrhu žalobce nevyhověl. Rozklad žalobce proti tomuto rozhodnutí byl zamítnut rozhodnutím předsedy Úřadu ze dne 6. 8. 2009, zn. SPR-1671/09-18.

Proti rozhodnutí předsedy Úřadu podal žalobce správní žalobu, doručenou soudu osobně dne 8. 10. 2009, o které rozhodl Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 2. 2013, čj. 10 Ca 335/2009 - 77, tak, že žalobu zamítl. Proti tomuto rozsudku podal žalobce kasační stížnost. Nejvyšší správní soud svým rozsudkem ze dne 24. 1. 2014, čj. 7 As 47/2013 - 33, napadený rozsudek zrušil a rozhodnutí předsedy Úřadu ze dne 6. 8. 2009, zn. SPR-1671/09-18, i rozhodnutí Úřadu ze dne 9. 4. 2009, zn. SPR-1671/09-6, označil za nicotná. Nejvyšší správní soud přitom vycházel z usnesení zvláštního senátu ze dne 24. 2. 2010, čj. Konf 56/2009 - 7, ze dne 8. 3. 2011, čj. Konf 94/2011 - 8, a ze dne 29. 3. 2013, čj. Konf 57/2012 - 10 (rozhodnutí zvláštního senátu i Nejvyššího správního soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz). Ve všech těchto usneseních zvláštní senát dospěl k závěru, že od účinnosti novelizace zákona č. 101/2000 Sb., provedené zákonem č. 439/2004 Sb., není Úřad oprávněn rozhodovat o soukromoprávních sporech mezi subjektem údajů a správcem. Tato pravomoc přísluší soudům.

Úřad ve svém návrhu svou kompetenci k rozhodnutí uvedeného sporu odmítá. Ačkoliv Okresní soud v Benešově vydal usnesení ze dne 30. 6. 2004, čj. 10 C 1356/2000 – 281, o zastavení řízení a postoupení věci Úřadu ještě před účinností novely provedené zákonem č. 439/2004 Sb., toto usnesení nabylo právní moci dne 16. 11. 2004, tedy již v době účinnosti této novely. Již za účinnosti této novely bylo také vydáno usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. 10. 2004, čj. 28 Co 426/2004 – 299. Celý spisový materiál byl poté Úřadu postoupen až dne 8. 6. 2005 a tedy teprve tohoto dne bylo zahájeno správní řízení před Úřadem. Z uvedeného podle Úřadu vyplývá, že od účinnosti citovaného zákona již nemohl rozhodovat ve smyslu původní žaloby z roku 2000. Úřad se shoduje s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2014, čj. 7 As 47/2013 - 33, který prohlásil vydaná rozhodnutí za nicotná, neboť výše uvedený právní názor, tj. že není věcně příslušný k řešení sporů mezi subjektem údajů a správcem zastával od počátku. Úřad dále odkazuje i na další judikaturu, z níž podle jeho názoru vyplývá, že není dána pravomoc Úřadu rozhodnout o náhradě škody či jiné nemajetkové újmy, a není tak dána jeho pravomoc ani k rozhodování sporů mezi subjektem údajů a správcem o poskytnutí či jiném zpracování osobních údajů. Úřad se proto domnívá, že usnesení obecných soudů o postoupení věci jsou nesprávná.

Do značné míry obdobně odůvodňuje svůj návrh na zahájení řízení o kompetenčním sporu podle zákona č. 131/2002 Sb., v předmětné věci i druhý navrhovatel, žalobce Mgr. M. Š.

Při řešení vzniklého sporu o pravomoc mezi správním úřadem a obecným soudem se zvláštní senát řídil následující úvahou:

Ochrana osobních údajů byla po roce 1991 upravena zákonem č. 256/1992 Sb., Ten v § 20 písm. a) a d) uváděl: „*V případě porušení povinností provozovatele uvedených v § 17 vzniká oprávněné fyzické osobě vůči provozovateli nárok na: a) zdržení se takového jednání, odstranění závadného stavu, vydání bezdůvodného obohacení tomu subjektu, na jehož úkor bylo toto obohacení získáno, a poskytnutí zadostiučinění (omluvy, opravy) tomu, jehož porušení povinností poškodilo, na náklady provozovatele; d) zaplacení přiměřené peněžní úhrady, jestliže bylo porušeno její právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a na ochranu jejího jména, pokud není postižitelná stávajícími občanskoprávními a obchodněprávními instituty*“. Dle § 23 měly spory vyplývající z uplatňování práv a povinností podle tohoto zákona řešit soudy.

S účinností od 1. 6. 2000 upravuje oblast ochrany osobních údajů zákon č. 101/2000 Sb. Do 25. 7. 2004 platilo, že pokud subjekt údajů dle zákona o ochraně osobních údajů (dále jen „subjekt“) zjistil, že správce nebo zpracovatel údajů porušil své povinnosti, měl právo obrátit se na Úřad se žádostí o zajištění opatření k nápravě. Subjekt mohl dle § 21 odst. 2 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů požadovat, aby se správce nebo zpracovatel zdržel svého jednání, odstranil vadný stav, omluvil se nebo poskytl jiné zadostiučinění. Dle § 21 odst. 2 písm. d) výše uvedeného zákona mohl dále požadovat zaplacení peněžité náhrady, jestliže tím bylo porušeno jeho právo na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst či právo na ochranu jména. Jak vyplývá z usnesení zvláštního senátu ze dne 10. 3. 2004, sp. zn. Konf 11/2003, „[d]omáhá-li se někdo vůči správci nebo zpracovateli osobních údajů toho, aby správce nebo zpracovatel zajistil opatření k nápravě,

spočívající ve zdržení se určitého nakládání s osobními údaji, vzniklý závadný stav odstranil nebo poskytl na své náklady omluvu nebo jiné zadostiučinění [§ 21 odst. 2 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů], není rozhodnutí o takové žádosti v pravomoci soudu, ale Úřadu pro ochranu osobních údajů. Nic na tom nemění, že takový návrh byl podán v době od 1. 6. do 31. 12. 2002, kdy ustanovení § 9 odst. 2 písm. b) o. s. ř., ve znění tehdy účinném, upravovalo věcnou příslušnost krajských soudů pro rozhodování ve sporech vyplývajících z uplatňování práv a povinností podle právních předpisů o ochraně osobních údajů v informačních systémech podle staršího zákona č. 256/1992 Sb.; nešlo o ustanovení kompetenční, zakládající pravomoc soudu, a po datu 1. 6. 2002 se stalo obsoletním“.

O všech způsobech zajištění opatření k nápravě dle zákona o ochraně osobních údajů proto do změny tohoto zákona, ke které došlo s účinností od 26. 7. 2004, rozhodoval Úřad.

K výrazným změnám zákona o ochraně osobních údajů došlo zákonem č. 439/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, s účinností ke dni 26. 7. 2004. Důvodová zpráva k zákonu uvádí: „Změna ustanovení § 21 až 24, která se týká ochrany práv subjektu údajů, je navrhována z několika důvodů. Tím nejdůležitějším je dosavadní zkušenost s aplikací § 21 a násl., kdy se přístup Úřadu, přístup subjektů údajů a přístup soudů, nepodařilo sjednotit v tom směru, že Úřad jako ústřední správní úřad nemůže v takovém případě ve své kompetenci řešit spory mezi správcem, zpracovatelem a subjektem údajů o odstranění následků neoprávněných zásahů do soukromí subjektů údajů a druh, popřípadě výši náhrady. Stejně i v případech náhrady škody vzniklé subjektu údajů v souvislosti se zpracováním jeho údajů není přípustné, aby tyto případy řešil správní úřad. Proto se navrhuje, aby kompetence Úřadu byla v tomto případě odpovídající jeho postavení a Úřad mohl na základě podnětu subjektu údajů postupovat vůči správci nebo zpracovateli prostředky pro správní úřad obvyklými, a případy, kdy jsou vznášeny nároky na náhradu nemajetkové újmy nebo náhradu škody, svěřit do pravomoci soudů, jak je tomu ostatně obvyklé i v ostatních případech zásahů do práva na ochranu osobnosti“.

Z § 21 zákona o ochraně osobních údajů tak byla odstraněna veškerá ustanovení, která se týkala poskytování zadostiučinění, placení peněžité náhrady, atd. Nově může sám subjekt požadovat, aby správce podal vysvětlení nebo odstranil takto vzniklý stav. Až do další novely provedené zákonem č. 486/2011 Sb. (s účinností do 31. 12. 2011) zákon o ochraně osobních údajů výslovně stanovil, že pokud správce takové žádosti nevyhověl, mohl se subjekt obrátit na Úřad; ten také mohl přijímat přímé podněty od subjektu (§ 21 odst. 3 a 4). Tato ustanovení sice byla s účinností od 1. 1. 2012 ze zákona vypuštěna, nicméně ani v době své účinnosti nezakládala povinnost Úřadu vést o takových podáních správní řízení; šlo toliko o podněty k možné aktivaci dozorčího práva Úřadu, nikoli návrh (žádost) zahajující správní řízení.

Ani z § 29 zákona o ochraně osobních údajů již od 26. 7. 2004 nevyplývá jakákoli pravomoc Úřadu týkající se poskytnutí zadostiučinění či zajišťování opatření k nápravě v případě zjištění porušení povinností plynoucích z tohoto zákona zpracovateli či správcí osobních údajů.

Zákon č. 439/2004 Sb. dále nově upravil v § 21 odst. 5, že *pokud vznikla v důsledku zpracování osobních údajů subjektu újma jiná než majetková újma, postupuje se při uplatňování jejího nároku podle zvláštního zákona* (nyní § 21 odst. 3). Tímto zákonem byl občanský zákoník, konkrétně jeho § 13. Veškeré pravomoci k rozhodování Úřadu o náhradě za nemajetkovou újmu byly tedy Úřadu odňaty. Důvody k těmto změnám byly uvedeny v důvodové zprávě k zákonu č. 439/2004 Sb.

Jak vyplývá z výše uvedeného vývoje právní úpravy, zákon o ochraně osobních údajů se pokusil původně co nejvíce rozšířit pravomoc Úřadu. Novelou z roku 2004 ale tyto pravomoci přenesl zpět na soudy. Úřad je správním úřadem, který má stanovenou určitou míru nezávislosti a pravomocí, ale který nemůže nahrazovat rozhodování soudů. Úřad je nyní oprávněn dle § 29 zákona o ochraně osobních údajů mimo jiné provádět dozor nad dodržováním povinností stanovených zákonem o ochraně osobních údajů, přijímat podněty a stížnosti na porušení povinností stanovených zákonem, projednávat přestupky a jiné správní delikty a udělovat pokuty. Není však oprávněn rozhodovat o náhradě škody za porušení povinností zpracovatele osobních údajů, ani o náhradě za nemajetkovou újmu, ani přijímat jiná opatření k ochraně práv subjektu, který se dovolává ochrany svých osobnostních práv (možnost postihovat porušení tohoto zákona cestou řízení o přestupku či jiném správním deliktu má ryze veřejnoprávní povahu a nesleduje přímo ochranu subjektivních práv dotčeného subjektu). Tyto pravomoci přísluší soudům.

V řešeném případě právní moc usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 30. 6. 2004, čj. 10 C 1356/2000 - 281, nastala dne 15. 11. 2004, tedy po účinnosti novely č. 439/2004 Sb., a věc byla postoupena Úřadu dne 8. 6. 2005. Zvláštní senát přitom rozhoduje o kompetenčním sporu podle skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 24. 11. 2004, čj. Konf 3/2003 - 18, přístupné na www.nssoud.cz).

Lze tedy uzavřít, že od novely zákona o ochraně osobních údajů, provedené zákonem č. 439/2004 Sb., nemůže již Úřad rozhodovat o náhradě škody či jiné nemajetkové újmy při porušení povinností dle tohoto zákona ani ukládat nápravná opatření zpracovatelům a správčům osobních údajů ve smyslu zajištění ochrany subjektivních práv dotčených subjektů; není tak dána ani jeho pravomoc k rozhodování sporů mezi subjektem údajů a správcem o poskytnutí či jiném zpracování osobních údajů. Proto zvláštní senát usnesením dle § 5 odst. 1 zákona č. 131/2002 Sb. rozhodl, že předmětná právní věc bude projednána a rozhodnuta soudem.

Zvláštní senát podle § 5 odst. 3 zákona č. 131/2002 Sb. zruší rozhodnutí, kterým strana kompetenčního sporu popřela svou pravomoc o věci rozhodovat, ačkoliv podle rozhodnutí zvláštního senátu je vydání rozhodnutí ve věci uvedené v návrhu na zahájení řízení v její pravomoci. Dalším výrokem proto zvláštní senát zrušil usnesení Okresního soudu v Benešově a navazující usnesení Krajského soudu v Praze i Nejvyššího soudu.

Pravomocné rozhodnutí zvláštního senátu je podle § 5 odst. 5 zákona č. 131/2002 Sb., závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, v němž spor vznikl, pro

správní orgány [§ 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] i soudy. Dále bude tedy Okresní soud v Benešově pokračovat v řízení o podané žalobě.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 3. prosince 2014

JUDr. Pavel Simon
předseda zvláštního senátu